

ERDÉSZETI KÖZIGAZGATÁS

Írta:

DR. j. utr. TRAUER ERVIN

m. kir. erdőtanácsos

BUDAPEST, 1944

HORNYÁNSZKY VIKTOR R.-T. NYOMDAI MŰINTÉZET

ERDÉSZETI KÖZIGAZGATÁS

Írta :

DR. j. utr. TRAUER ERVIN
m. kir. erdőtanácsos

Országos Erdészeti Egyesület Wagner Károly Erdészeti Szakkönyvtár	
Leltári szám:	229/2021
Csoport szám:	I.
Rektári jelzet:	S. III. VI.

BUDAPEST, 1944

HORNYÁNSZKY VIKTOR R.-T. NYOMDAI MŰINTÉZET

A mezőgazdaságfejlesztési kutatószolgálat kiadása.

Felelős kiadó : Dr. Trauer Ervin.

100.582. — Hornyánszky Viktor R.-T. nyomdai műintézet Budapest.

Felelős vezető: Rajk Béla.

ELŐSZÓ.

Ebben a munkámban az erdészeti közigazgatást „Az erdőkről és a természetvédelemről szóló 1935:IV. tc.“ és a végrehajtásával kapcsolatban kiadott rendeletek alapján szeretném ismertetni.

A munka két főrésztre tagozódik. Az első részben azokat a jogokat és kötelességeket ismertetem, melyeket az erdőgazdasági célok megvalósítása érdekében az állam biztosít magának, illetve vállal magára, a másodikban pedig azokat, amelyeket polgárainak enged át, illetve, amelyekkel őket terheli meg.

Természetesen az egész anyag az erdészeti igazgatás szervezetén épül fel, melynek ismertetése során röviden foglalkoztam mindazokkal a végrehajtó szervekkel, melyek a közigazdasági célok megvalósítása érdekében az erdészeti közigazgatás munkájába bekapcsolódnak.

A szűkre szabott keretek miatt munkám elég hézagos. Ha azonban az erdészeti közigazgatás népszerűsítését, mint célt, részben így is elérem, nem hiába dolgoztam.

Budapest, 1944 május hó 8-án.

A SZERZŐ.

Forrásmunkák.

- Dr. Ajtay Sándor: A magyar erdészeti igazgatás.
Dr. Ajtay Sándor: Magyar erdészeti közigazgatás.
Dr. Trauer Ervin: Az erdőkről és a természetvédelemről szóló
1935: IV. tc. és végrehajtása.
Dr. Tusnádi Élthes Gyula: A rendőri büntetőeljárás.
A közigazgatás rendezéséről szóló 1929: XXX. tc.

Bevezetés.

Az erdő a talajból és a rajta lévő faállományból áll.

A fát, mint közszükségleti cikket a haladó kor sem tudja nélkülözni, sőt a fejlődés során mindig újabb és több helyen van szükség fára.

Ezeknek az igényeknek lehető kielégítése megköveteli az erdőgazdaságtól is a hozadék minél nagyobb mértékű fokozását, de a nagyobb hozadékból várható nagyobb jövedelem magával hozza egyúttal az erdőknek is fokozottabb védelmét.

Az erdő *gazdasági eredményeit* elsősorban az erdőt *alkotó tényezőknek*, a talajnak és a faállománynak *állapota befolyásolja*.

A *talaj jókarban tartását* és termőerejének fokozását azáltal érjük el, hogy a televényképződést *emeljük*. Mivel a televény főleg a lehulló lombból képződik, a kívánt célt dús lombozatú és jó záródásban tartott erdők nevelésével mozdítjuk elő. A záródás fenntartásával még azt is elérjük, hogy a nap forró sugarai és a szárító szelek nem tudnak az erdőbe hatolni, az így képződő alommal pedig mérsékeljük a csapadék gyors elcsurgását, megakadályozzuk a hirtelen párolgást, végül a növények életéhez szükséges apró, televénybontó gombák (baktériumok) tenyészfeltételeit is előmozdítjuk. — A cél érde-

kében azonkívül az alomszedést és a legeltetést is ki kell tiltanunk az erdőből.

A *faállomány ápolása* a termőhelyi viszonyoknak megfelelő fafajok kiválasztásával és nevelésével veszi kezdetét, majd folytatólagosan gondoskodni kell a megtelepített fiatalos szükségszerű állandó pótlásáról a faállomány teljes záródásának eléréséig, ezután pedig a fiatalosnak a gyomnövényektől és gyomcserjéktől, valamint a tenyészteni kívánt fafajok magról kelt értékesebb egyedeinek a sarjról kelt gyorsabb növésű egyedektől való védelméről. Később a faállomány középkorában a fák létért való küzdelmébe is be kell avatkozni és az általános gyérítési elvek szem előtt tartásával (korán, gyakran, mérsékelten) ki kell szedni az elszáradt, száradásnak indult, beteges, általában továbbtenyésztésre alkalmatlan és a meghagyandó törzsek fejlődését gátló egyedeket.

A talaj és faállomány ápolásnál sohasem a pillanatnyilag kínálkozó haszonra, hanem a kitűzött gazdasági célra, tehát nem az üzletszerűsége, hanem a szakszerűsége kell törekedni.

Az *erdőgazdaság* rendeltetésének csak akkor felel meg, ha *állandóan ugyanazt a hozadékot biztosítja*. Ez pedig csak úgy érhető el, ha az erdőből időszakonként annyit termelünk ki, amennyit ugyanannyi idő alatt pótolni tud, évenként tehát csak annyit, amennyi az évi növedéke. Ha a faállományból ennél többet vágunk, úgy a fatőkébe nyúlunk bele, ami a köz szempontjából káros. Hapedig a fatőkét halmozzuk, úgy a termékeknek piacról való elmaradásával a köznek ártunk, e mellett a faállományok túltartásával az évi növedék csökkenését idézzük elő.

Ezért a talaj és faállomány ápolása mellett fontos a gazdasági mód megválasztása is. Ami ugyancsak nagy szakértelmet és körültekintést igényel.

Nem kevésbé fontos azonban az erdőgazdálkodás mellett az erdők védelme is.

Az erdőt fenyegető veszélyek nemcsak a légkörből (szélsőséges hőmérséklet, szélsőséges légáramlások, nagymennyiségű csapadékok), kedvezőtlen talajviszonyokból (nagymértékű talajnedvesség, túlkötöttség és túllazaság) növényi és állati károsítóktól, hanem elsősorban és majdnem a legnagyobb mértékben az embertől származnak.

Az ember az erdőben tudatlanságból, kapzsiságból, leggyakrabban pedig rossz szándékból okoz károkat. Ezer és ezer holdszámra esett már áldozatul erdőállomány a rendszertelen és mérték nélküli fahasználatnak, alomszedésnek, az újraerdősítés helytelen vagy megkésett végrehajtásának, avagy teljes elmulasztásának. Hasonlóképpen ment tönkre a rossz vagy meredek helyen fekvő erdő, avagy a jobb helyen lévő is a mérték-telen, illetve fiatal korban való legeltetés, a kizárólag erdőként hasznosítható terület pedig a faállomány meg-gondolatlan kiirtása következtében.

A kapzsi vagy rablógazdálkodással tönkretett erdő-részek ugyanis elkopárosodtak, és a magasabb fekvésűek ilyen állapotban már nem tudtak gátat vetni az elemi csapások által okozott károknak. Ezek az erdőrészek nemcsak önmaguk pusztultak el, hanem ilyen állapotban a hirtelen hóolvadások vagy tavaszi záporok lerohanó vizét sem tudták felfogni, sőt az azzal hömpölygő hordalékot még a maguk talajából is gyarapítva, ezzel a mélyebben fekvő és egyéb művelésre alkalmas területeket is elárasztották és tönkretették.

Mivel az erdő így nemcsak a tulajdonos, hanem a köz szempontjából is érték és mivel ahhoz, hogy a kis csemete hatalmas és kivágásra érett fává felnövekedhessen, több évtized, sőt két-három emberöltő is szükséges, az ezalatt véletlenül vagy szándékosan okozott károsítás hosszú időn át érezteti hatását.

Ezért kellett a mezőgazdasági irányított gazdálkodást jóval megelőzve az erdőgazdálkodásba az államnak korán beleszólnia.

Első összefoglaló erdőtörvényünk az 1879:XXXI. tc. volt. Ez az erdőgazdálkodást általánosságban csak a köztött forgalmú (állami, törvényhatósági, községi, egyházi testületi és egyházi személyi, alapítványi, hitbizományi és közbirtokossági) erdőkben szabályozta, míg a magán-személyek erdeinél azoknak fenntartását csak a talajminőség szerint feltétlen (tehát más gazdasági művelésre állandóan alkalmatlan) erdőtalajon álló erdőkre és a véderdőkre írta elő, a nem feltétlen erdőtalajú erdők fenntartását vagy kiirtását pedig teljesen a tulajdonos szabad elhatározására bízta. Erdőgazdaságtörténetünk szerint azok az erdők, melyekkel a régi törvény hatálya idején tulajdonosaik törvényes korlátozás nélkül, szabadon rendelkezettek, a kíméletlen használat következtében túlnyomó részben a pusztulás útjára jutottak.

„Az erdőkről és a természetvédelemről szóló 1935:IV. tc.” (továbbiakban röviden „T”-vel jelölve) alkotójának szeme előtt már az lebegett, hogy a közérdekű szempontoknak feltétlenül érvényesülniök kell a magánérdekekkel szemben, miért is okulva a múlt tapasztalatain, az erdőgazdálkodás szabályozásánál a tulajdon- és a talajminőség szempontjából általánosságban a megkülönböztetést mellőzte.

Ezért az említett új törvény, mely az 1935. évi augusztus hó 1-ével lépett életbe, bár a jogos magánérdeket sem téveszti szem elől, a közérdek teljes kielégítésére törekedve, az erdők fenntartása és a helyes erdőgazdálkodás érdekében *messzemenő korlátozó intézkedéseket tartalmaz.*

A „T“-nek a fenti cél, azaz az erdők közérdekű fenntartása és az okszerű erdőgazdálkodás érdekében tett korlátozó intézkedéseit két csoportba foglalhatjuk össze. *Minden erdőre az erdőgazdasági üzemterv (röviden üzemterv) elkészítését rendeli el és az üzemterv alapján való szakszerű kezelés és őrzés biztosítására az erdőgazdasági személyzettartást általánosságban is kötelezővé teszi.*

Az erdőgazdasági üzemterv annak az erdőnek, amelyre vonatkozóan készítették, gazdálkodási rendjét állapítja meg. Pontos területi felmérések és fatömeg felvételek alapján hosszabb időre (20 évre) készül. Általános leíró részből, táblázatokból és egy gazdasági térképből áll. A leíró rész az erdő termőhelyi, fatenyészeti viszonyait tárgyalja és az eddigi, valamint a jövő gazdasági alapelveket rögzíti. A táblázatok minden erdőrésztetre kiterjedően a területi, talaj- és faállomány-viszonyokat ismertetik, a következő tíz évre pedig a fahasználatokat (fő- és elő-), a mellékhasználatokat (legeltetés, fűkaszálas, vadászat, esetleg bányászás, stb) az esedékes felújításokat (ültetéseket) és a megépítendő szállító berendezéseket (úthálózatot) írják elő. A táblázatok egyúttal az évenként végrehajtott munka bevezetésére is tartalmaznak rovatokat. A gazdasági térkép végül az egész erdőt és annak beosztását ábrázolja.

Az üzemtervet a tizedik évben felülvizsgálják és

ilyenkor új előírásokkal, illetve táblázatokkal látják el, a húsz év letelte után pedig minden erdőről új *üzemtervet kell készíteni.*

Minden erdőről az üzemterv készítését megelőzően *üzemrendezési tervezet* is készül, amely a készítendő üzemterv kereteit foglalja magában.

Mind az üzemterv, mind az üzemrendezési tervezet hatósági jóváhagyást igényel. A jóváhagyás után már nemcsak a „T“ általános, hanem az üzemterv részletes előírásainak megtartása is büntetés terhe mellett kötelező.

Amíg egy erdőre az üzemterv még el nem készült, az erdőrendészeti hatóság, illetve az államerdészeti igazgatás szervei által kiadott és az üzemtervet pótló rendelkezéseket kell ugyancsak büntetés terhe mellett alkalmazni.

Erdőgazdasági üzemtervet *csak erdőmérnök készíthet.*

Az erdészeti szakoktatás ezidőszereint kétfokú.

A felsőfokú erdészeti szakoktatás a m. kir. József Nádor Műszaki- és Gazdaságtudományi Egyetem erdőmérnöki szakosztályán Sopronban folyik. Elvégzése után hallgatói *erdőmérnöki* oklevelet nyernek.

Az alsőfokú erdészeti szakképzettség pedig a m. kir. alerdész-szakiskolában Esztergomban, Királyhalmán és Görgényszentimrén szerezhető meg. A szakiskolák elvégzése után a tanulók az erdőgazdasági segédszolgálat ellátására *alerdéshi* képesítést nyernek.

Az erdők őrzésére alkalmazott *erdőkerülőktől* a „T“ szakképesítést nem kíván.

Itt említhető fel, hogy az erdészeti gyakorlati kérdések és gazdasági eljárások kutatásával és továbbfejlesztésével, valamint az erdészeti kísérletüggyel a Sop-

ronban székelő *m. kir. Erdészeti Kutató Intézet* foglalkozik.

Az intézet, feladatainak megvalósítására, az országban több homok- és szikkísérleti telepet, valamint kísérleti erdőrészeket és növénykertet tart fenn.

Végül meg kell emlékezni az *Országos Erdei Alap* ról is, amely a közérdekű erdészeti és természetvédelmi célok megvalósítására szolgál.

Az Alap *jövedelmei* főleg az erdőrendészeti áthágásokból befolyó pénzbírságok $\frac{4}{5}$ része és az erdei kihágások után befolyó pénzbüntetések $\frac{1}{2}$ része. Azonkívül bevétele még a költségén kiadott szakirodalmi művekből, bizonyos ingatlanok értékesítéséből és pénzeinek kamatából, valamint a saját ingatlanai és esetleg egyéb jövedelmei után befolyó *összegek*. Az Alap *bevételei* az erdőgazdasági és erdővédelmi intézkedések előmozdítására, az erdészeti tudomány és szakirodalom, kísérlet és kutató ügy fejlesztésére, az erdőrendészeti intézkedések kiadásainak előlegezésére, a be nem hajtható erdőrendészeti áthágási és hivatalból üldözendő erdei kihágási büntető eljárás költségeinek fedezésére, erdőbirtok vásárlására és a természetvédelem előmozdítására *fordíthatók*.

Az Alap vagyona az állam tulajdona. A tőkevagyonat a földművelésügyi miniszter a pénzügyminiszterrel egyetértve kezeli és gyümölcöszteti.

I. Az erdészeti igazgatás szervezete.

Azoknak a feladatoknak végrehajtására, amelyeket a „T” előír, természetesen *megfelelő hivatali szervezetet kellett létesíteni, illetve* a már megvolt szervezeteket erre a célra *felhasználni*.

A „T“ végrehajtására hivatott szervezetek, a hatáskör és feladatkör szerint csoportosítva: *állami, önkormányzati és társadalmi szervek.*

Az egyes szervek közötti hatáskörök, illetve feladatkörök élesen elhatárolva nincsenek, úgyhogy némely vonalon azok egybefolynak. Az önkormányzati és társadalmi szerveket munkájukban a szakszervek, illetve szakhivatalok is támogatják.

A) *Állami szervek.*

1. *Az államrendészeti igazgatásban résztvevő államrendészeti hatóságok és szakszervek felett, valamint az erdők és természetvédelem tárgyai felett is a főfelügyeletet és a kormányhatósági ellenőrzést a földművelésügyi miniszter, mint az erdészeti ügyek legfelsőbb hatósága gyakorolja.*

Az erdészeti igazgatást — amennyiben a törvényhatóság közigazgatási bizottsága gazdasági albizottságának (röviden az albizottságnak) hatáskörébe nem tartozik — a m. kir. erdőigazgatóságok és az ezeknek alárendelt m. kir. erdőfelügyelőségek (erdőfelügyelőségi kirendeltségek) látják el.

Az ország területe ezidőszerint 17 erdőigazgatósági kerületre oszlik fel. Egy-egy erdőigazgatóság kerülete rendszerint több vármegyei törvényhatóság (a kárpátaljai területrészen közigazgatási kirendeltség) területére terjed ki. — *Az erdőfelügyelőség kerülete általában egy-egy vármegyei törvényhatóság területére terjed ki, szükség szerint azonban több vármegyei, illetve városi törvényhatóságra is kiterjedhet. Ahol a szolgálat eredményesebb ellátása megkívánja, erdőfelügyelőségi kirendeltségek is létesíthetők. Az ország területe ezidőszerint 40*

erdőfelügyelőségi kerületre oszlik fel, a már felállított erdőfelügyelőségi kirendeltségek száma pedig 31.

Az erdőigazgatóság az erdészeti igazgatásnak középfokú szerve, közvetlenül a földművelésügyi miniszter alá tartozik, az erdészeti és természetvédelmi érdekek felett őrökdi. Irányítja és ellenőrzi az állami (kincstári) erdőgazdaságok kezelését, az államerdészeti kezelést, az erdészeti és természetvédelmi közigazgatás körében tett rendelkezések végrehajtását. Az erdőgazdasági üzemterv alkalmazása előtt egyes használatokat az erdőben csak az általa megállapított feltételek mellett lehet gyakorolni. Javaslatokat és szakvéleményeket ad közhatóságoknak, közhivataloknak és köztisztviselőknek. Ellátja az állam által végzendő üzemrendezési és mindazon egyéb feladatokat, melyeket a „T“, a földművelésügyi igazgatás egyszerűsítése, valamint szakszerűségének előmozdítása tárgyában kiadott 3970/1943. M. E. sz. rendelet és az annak hatálybaléptetése és végrehajtása tárgyában kiadott 6554/1943. F. M. sz. rendelet vagy a földművelésügyi miniszter feladatkörébe utal. Említett rendeletek életbe léptetése óta, mint elsőfokú erdőrendészeti hatóság, szakigazgatási kérdésben az erdőigazgatóság, általános közigazgatási, vagyonfelügyeleti és erdőrendészeti büntetőügyekben pedig az albizottság jár el.

Az erdőigazgatóság főnöke a *m. kir. erdőigazgató*, aki székhelyén tagja a törvényhatósági bizottságnak.

Az erdőfelügyelőség az erdészeti igazgatásnak alsófokú szerve, vezetője a *m. kir. erdőfelügyelő*.

A „T“-ben külön meghatározott feladatokon felül ellátja az erdők és természetvédelmi területek közvetlen állami felügyeletét, kezeli az államerdészeti kezelésbe átvett erdőket, eljár, mint az erdőrendészeti hatóságok

végrehajtó szerve, felhívásra vagy saját kezdeményezéséből is javaslatokat tesz az albizottságnak és az erdőigazgatóságnak, azonkívül ellátja azokat a feladatokat, melyekkel az albizottság és az erdőigazgatóság megbizzza.

A helyszínen ellenőrzi a „T“, a rendeletek, hatósági intézkedések, az erdőgazdasági üzemterv és erdőtelepítési terv végrehajtását, az ezekbe ütköző cselekményeket azonnal megtilthatja és a mulasztások pótlására az érdekelteket utasíthatja.

Az erdészeti és természetvédelmi ügyekben az albizottság előadója, amelynek ülésein akkor is részt vehet, ha nem ad elő ügyeket, szavazati joga azonban nincsen.

Az erdőfelügyelőség vezetőjének címe „*m. kir. erdőfelügyelő*“, aki az erdőigazgatóság székhelyén működő és Budapest székesfőváros kivételével — azokban a törvényhatóságokban, amelyeknek székhelyére is kiterjed működési területe, — a törvényhatósági bizottságoknak is tagja.

Erdőfelügyelőségi kirendeltséget az erdőfelügyelőség tehermentesítése céljából létesítenek. Feladatköre általában az erdőfelügyelőségével megegyező és általában az erdőfelügyelőség utasításaihoz köteles alkalmazkodni. Jelentéseit és javaslatait is az erdőfelügyelőség útján terjeszti elő.

Az *erdőhivatalok* az állami erdőgazdaságok kezelését, továbbá az olyan erdőgazdaságok kezelését végzik, melyekben az állam a termelési és az egyéb erdőgazdasági munkák szakszerű elvégzettetését is elvállalta (kiterjedtebb államerdészeti kezelés). — Megjegyzendő, hogy olyan helyeken, ahol az ilyen erdők csekély kiterjedése miatt erdőhivatalt felállítani nem érdemes, az említett feladatokat is az erdőfelügyelőségek (kirendeltségek)

látják el. Ezidőszerint az ország területén 86 kincstári és 9 kiterjedtebb államerdészeti kezelést végző erdőhivatal működik.

2. Az államerdészeti igazgatásban résztvevő állami, de nem erdészeti hatóságok a következők:

A minisztérium hozzájárulása szükséges a tájvédelmi körzet kijelöléséhez.

A belügyminiszter a földművelésügyi miniszterrel egyetértőleg állapítja meg az erdőgazdasági alkalmazottak szolgálati, fegyverviselési, fegyverhasználati és fegyelmi szabályzatát, eljár a közérdekből befásítandó területeknek a törvényhatóság vagy község részére való kisajátításánál és az erdőrendészeti jogkörnek más törvényhatóság területére való kiterjesztésénél.

A pénzügyminiszter a földművelésügyi miniszterrel egyetértőleg állapítja meg az államerdészeti kezelésben lévő erdők után fizetendő erdőkezelési költségjárulék egységtételét, a közérdekű erdőtelepítési munkálatokhoz kiutalt előlegek visszafizetésének módozatait, az önként telepített erdők adókedvezményét és egyéb adókedvezményeket, valamint a „T”-vel kapcsolatos illetekeket, kezeli és gyümölcsozteti az Országos Erdei Alap tőkevagyonát, amelyet csak hozzájárulásával lehet igénybe venni.

Az igazságügyminiszter a közös erdőre vonatkozó jogosultság kérdését, a társulati felszámolásnál követhető eljárást, az erdőgazdasági közösség szervezete és ügyvitele szempontjából szükséges rendelkezéseket és a „T”-vel kapcsolatos telekkönyvi eljárást rendelettel szabályozhatja.

A honvédelmi miniszter a katonai igazgatás céljait szolgáló erdőgazdaságok kezeléséről gondoskodik.

A *vallás- és közoktatásügyi miniszter* a földművelésügyi miniszterrel egyetértőleg állapítja meg az Országos Természetvédelmi Tanács szervezetét és ügyrendjét, a természetvédelem tárgyait és területeit, a védetté nyilvánítás megszüntetését és a védett területek látogatásának módozatait.

A *kereskedelmi miniszter* a földművelésügyi miniszterrel egyetértőleg állapítja meg a tutajozható és úsztatásra használható vizeket, a közutakkal összefüggő fahasználatokat és a védett területek látogatásának módozatait.

3. Az *államerdészeti igazgatásban résztvevő állami, de nem erdészeti szakszervek* a következők:

A *gazdasági felügyelőség* javaslatot tesz a közös legelő részét alkotó erdőkben kért fahasználatoknál és a legeltetés engedélyezésénél. Javaslataira is kijelölik a legelőgazdasági érdekből és a helytelen gazdálkodás miatt befásítandó területeket, továbbá a közérdekű befásítás helyett mezőgazdasági művelettel is megjavítható területeket. Közreműködik az erdőtelepítési tervek, a szárazföldi- és a vízi-szállítások helyszíni tárgyalásánál és az erdei árszabályzat összeállításánál.

A *kultúrmérnöki, a folyammérnöki és az államépítészeti hivatal* a szárazföldi és vízi szállításoknál, valamint a vízi szállítással kapcsolatban szükséges vízművek vagy egyéb építmények létesítése, átalakítása, illetve eltávolítása kérdésében, úgyszintén a közérdekű erdőtelepítéseknel véleményt mond és a helyszíni tárgyalásoknál résztvesz, illetve részt vehet.

A *bányahatóság* (bányakapitányság) a „T” hatálya alá tartozó területen kutatási és bányaművelési engedélyt csak az erdőrendészeti hatóság meghallgatásával adhat.

4. Az államerdészeti igazgatásban résztvevő bíróságok a következők:

A közigazgatási bírósághoz lehet fordulni jogorvoslatért az államerdészeti kezelésben lévő erdők után fizetendő kezelési költségjárulék kötelezettségét és mértékét, továbbá a szárazföldi és vízi szállításnál a megengedhetőség és megszűnés módozatait, mértékét, a kártérítést, biztosítékot és eljárási költséget, végül a közérdekű erdőtelepítéssel kapcsolatos költségeket megállapító határozat ellen.

A közigazgatási bíróság erdészeti ügyekben eljáró tanácsában erdőmérnök-ülnökök is résztvesznek.

A kir. bírósághoz lehet fordulni a véderdő kijelöléssel, a szárazföldi és vízi szállítással és a közérdekű erdőtelepítéssel kapcsolatos kártalanítás kérdésében, az erdőbirtokossági társulati vitás illetőség, névjegyék megállapítása, hátralék behajtása és jogok érvényesítése, a természetvédelem körében pedig a védetté nyilvánításból folyó korlátozás, végül az erdőrendészeti áthágásból folyó kár megállapítása és a szolgalmi joggal kapcsolatos kártérítés miatt.

5. Az erdészeti büntető szervek:

Az erdő tulajdonosának vagy a jogait gyakorló más személynek a „T”-ben vagy más jogszabályban előírt kötelezettségek megszegésével elkövetett erdőrendészeti áthágását az erdőrendészeti hatóságok (elsőkön az önkormányzataik közül az albizottság, a kárpátaljai területen pedig a közigazgatási kirendeltség vezetője, másodfokon a földművelésügyi miniszter) bírálják el.

Más erdejében vagy az erdővel egy tekintet alá eső ingatlanon, természetvédelmi területen, gazdasági fásítás-

ban az ott található növényzet, fatermék vagy egyéb termék és anyag eltulajdonításával, megrongálásával, a tulajdonosnak bármilyen módon való kár okozásával, vagy tiltott cselekedettel, illetve kötelességmulasztással *elkövetett erdei kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóság, mint rendőri büntetőbíróóság hatáskörébe tartozik.*

Hatóságai:

elsőfokon: kis- és nagyközségekben a főszolgabíró vagy a szolgabíró, azokban a községekben pedig, amelyeknek területére a m. kir. rendőrség működése kiterjed, valamint a városokban a m. kir. rendőrkapitányság;

másodfokon: kis- és nagyközségekben az alispán (a kárpátaljai területen a közigazgatási kirendeltség vezetője), azokban a községekben pedig, melyeknek a területére a m. kir. rendőrség működése kiterjed, valamint a városokban a m. kir. rendőrség — Budapesten székelő — vidéki főkapitánya, Budapesten a budapesti főkapitány;

harmadfokon: a belügyminisztériumban szervezett Kihágási Tanács.

Említettek közül a főszolgabíró vagy szolgabíró, illetve az alispán (a közigazgatási kirendeltség vezetője) az önkormányzati hatóságok közé tartozik.

B) Önkormányzati szervek.

Erdőrendészeti ügyekben, ha a „T” másként nem rendelkezik, elsőfokon a törvényhatóság közigazgatási bizottságának gazdasági albizottsága, (röviden albizottság), másodfokon a földművelésügyi miniszter jár el.

Az albizottság elnöke a főispán, akadályoztatása esetén a törvényhatóság első tisztviselője (alispán, polgár-

mester). Tagjainak száma hat, négy mező- és két erdőgazdasági szakember. A tagoknak csak gyakorlati mező-, illetve erdőgazdáknak kell lenniök.

Az albizottság minden olyan erdőrendészeti ügyben eljár, amelyet a „T“, a földművelésügyi igazgatás egyszerűsítése, valamint szakszerűségének előmozdítása tárgyában kiadott 3970/1943. M. E. sz. rendelet, annak hatályba léptetése és végrehajtása tárgyában kiadott 6554/1943. F. M. sz. rendelet vagy a földművelésügyi miniszter hatáskörébe utal. Említett rendeletek életbeléptetése óta az albizottság az általános közigazgatási, vagyonfelügyeleti és az erdőrendészeti büntető ügyekben jár el. Hatásköre főleg az erdők megosztásával, az erdei termékek szállításával, az erdőbirtokossági társulatok működésével, felügyeletével és ellenőrzésével, a természetvédelemmel és az erdőrendészeti áthágások elsőfokon való elbírálásával kapcsolatos tennivalókra terjed ki. A sürgős ügyek elnöki úton is elintézhetőek. Ugyancsak az elnök veszi ki a hatósági esküt a szolgálatba lépő erdőmérnököktől.

A törvényhatóság első tisztviselője az *alispán* (a kárpátaljai területen a közigazgatási kirendeltség vezetője) a „T“-vel kapcsolatban önállóan csak az erdei kihágásoknál, mint másodfokú rendőri büntetőbíróság jár el. Egyébként a főispánt, mint az albizottság elnökét helyettesíti.

A járási *főszolgabíró* az erdei tüzek oltásához a lakosságot kirendeli és az oltásnál személyesen is megjelent. Az erdőgazdasági segédszolgálatra alkalmazottakat (alerdészeket, főerdőröket, erdőőröket) és erdőkerülőket hatóságilag feleketi, a közérdekű erdőtelepítési javaslatok tárgyalásánál részt vesz, az erdőbirtokossági társulatok működését ellenőrzi, az erdőrendészeti áthágási tár-

gyalásokat lefolytatja, az erdei kihágási büntető ügykörben pedig, mint elsőfokú rendőri büntetőbíróság jár el.

Városokban az alföldfásítási, a közérdekű erdőtelepítési és a gyógyfürdők, gyógyhelyek és üdülőhelyek védővénék kijelölési javaslatait, továbbá a szárazföldi és vízi szállítással kapcsolatos határozatokat, valamint a társulati birtokrészek (illetőségek) elővásárlását a *polgármester* teszi közhírré és a vonatkozó jogorvoslati kérelmeket is nála kell benyújtani. Ő intézkedik a közérdekű munkálatokhoz a város részéről nyújtandó támogatás felől, valamint az erdei tüzek oltásával és a káros rovarok, valamint élősvíró növények fellépésének és elterjedésének megakadályozásával kapcsolatban is.

Budapest székesfőváros területén a városok polgármesterének munkakörét a *kerületi előljárók* látják el.

A *kis- és nagyközségekben* a városi polgármester munkakörét a *községi előljáróság* végzi. Ezenkívül a községi előljáróság az erdőingatlan megközelítéséhez szükséges közös utak létesítéséről és fenntartásáról is köteles gondoskodni.

Erdei kihágásoknál, ha a kár a 40 pengőt nem haladja meg, a községi bíróság is ítélezhet. Ennek tagjai nagyközségben a bíró, az előljáróság egy tagjával és a jegyzővel vagy helyettesével, kisközségben a bíró az előljáróság két tagjával, akiknek egyike — ha jelen van — a körjegyző.

Végül meg kell emlékezni még a *törvényhatóság tiszti ügyészéről* is, akit közérdekből általában jogorvoslati jog illet. Azonkívül az erdőbirtokossági társulati közgyűlésen fel is szólalhat, hapedig a társulat valamely jogát érvényesíteni vonakodik, az erdőrendészeti hatóság megbízása alapján ezt a jogot még a társulat ellenzésével

szemben is érvényesítheti. Erdőrendészeti áthágási határozatok ellen rendes és kivételes jogorvoslattal élhet.

C) Társadalmi szervezetek.

Az erdőgazdasági közérdek és az erdőtulajdonosok érdekei közötti összhang biztosítása céljából a „T” az *Országos Erdőgazdasági Tanács* felállításáról rendelkezik. A Tanács elnökét és 30 tagját a földművelésügyi miniszter nevezi ki az erdőgazdaságban érdekelt társadalmi egyesületeknek, illetve érdekképviselőeknek az erdőmérnökök és erdőtulajdonosok közül történt jelölése alapján. A Tanácsot, mint véleményező társadalmi szervezet a földművelésügyi miniszter bármely erdészeti szakkérdésben meghallgathatja, azokban a kérdésekben azonban, amelyeknél az erdőtulajdonosok érdekeinek hathatósabb védelemé kívánja, a Tanács véleményét meghallgatni köteles.

A „T” által életre hívott második véleményező társadalmi szervezete a földművelésügyi miniszternek az *Országos Természetvédelmi Tanács*. A Tanácsot akként kell megalakítani, hogy abban az érdekelt miniszterek, az általuk kijelölt szervezetek és intézmények, valamint az országos jelentőségű szervezetek képviselőihez jussanak és azonkívül a természettudományok művelésében kiváló szakférfiak is helyet foglaljanak. A Tanács feladata, hogy a természetvédelemre érdemes tárgyaknak felkutatásánál, összeírásánál s általában a természetvédelmi intézkedéseknél a földművelésügyi minisztert támogassa.

Az erdészeti érdekek társadalmi érdekképviselői szerveként kell felemlíteni még az *Országos Erdészeti Egyesületet* is. Az Egyesület az összes erdészeti vonatko-

zású kérdésekben javaslatot tesz és véleményt mond nemcsak a földművelésügyi miniszternek, hanem a hozzáforduló erdő- és földbirtokosoknak, valamint az erdészeti ügyekkel foglalkozóknak. Ezenkívül a Közigazgatási Bíróság erdészeti ügyekkel foglalkozó tanácsába erdőmérnök ülnököt, az Országos Erdőgazdasági Tanácsba pedig erdőbirtokos és erdőmérnök tagokat jelöl.

II. Az erdészeti közigazgatás.

A „T“-nek az okszerű erdőgazdálkodás és az erdők fenntartása érdekében tett *intézkedéseit két csoportra oszthatjuk: a) igazgatás, b) rendészet.*

a) Igazgatás.

Ebben a részben a „T“-nek azokat a rendelkezéseit ismertetjük, amelyeket az államnak saját szervei útján, mintegy saját cselekvésében kell megvalósítania.

Az *erdők fenntartása és védelme* érdekében először is meg kellett határozni a „T“-nek azokat a földterületeket, melyek „minden vonatkozásban“ a hatálya alá tartoznak, azután azokat, melyek csak „büntető vonatkozásban“ tartoznak a hatálya alá. Az előbbiek a tulajdonképeni „erdők“, az utóbbiak a „szabad erdők“. A tulajdonképeni „erdők“ azok, melyek 1. földadókataszterben vagy az erdők törzskönyvében erdőkként vannak nyilvántartva; 2. melyeket ha nincsenek is erdőkként nyilvántartva, de erdőjellegű faállomány borít, hacsak nem kivételek; 3. végül, amelyek újraerdősítésre vagy erdőtelepítésre vannak vagy lesznek kijelölve. A „szabad erdők“ pedig az erdőjellegű faállománnyal borított belsőségek, közterületek, istentiszteleti vagy kegyeleti helyek, azok az erdőkként nyilvántartott területek, amelyeket 1933.

év végéig az erdőgazdasági művelés alól bármi okból kivontak; amelyeket az erdőgazdasági művelés alól engedéllyel kivonnak; magánosoknak a „T” hatályba lépése előtt önként mezőgazdasági területen létesített fásított legelői, ha azokat véderdőül nem kell kijelölni; szabad területen létesített karácsonyfa-telepek, bot- és fűz vesszőtermelő-telepek; ugyanilyen területen kizárólag vadtenyésztési célokra telepített csenderek; törvényes kötelezettség és támogatás nélkül önként létesített erdők a telepítő életében; 1900 után legelőként nyilvántartott területen a tulajdonos vagy felmenői által önként létesített erdők, ha a feltételek igazolása után a földművelésügyi miniszter állattenyésztési közérdekből a „T” hatálya alá nem tartozóknak nyilvánítja. Ezen belül még külön emeli ki a „T” a „véderdő”-ket, amelyek közé azokat sorozza, melyek az elemi csapások következtében keletkező károk ellen nyújtanak védelmet, amelyek elpusztulása a szomszéd területek biztonságát veszélyeztetné, illetve amelyeket a szomszédos kórház vagy gyógyintézet érdekében kell fenntartani. A véderdőkben a gazdálkodás természetesen a védelmi célnak megfelelően még szigorúbban korlátozott. — Az erdőket a fenti csoportosításnak megfelelően községenként és tulajdonosonként az erdők törzskönyvében tartják nyilván. Az erdők törzskönyvét két példányban (egyet a földművelésügyi minisztériumban, egyet az erdőfelügyelőségénél) vezetik, bejegyzések csak a földművelésügyi miniszter rendeletére végezhetők.

Az erdők fenntartását veszélyeztető csapások között első helyen álló erdei tüzek oltásával kapcsolatban a „T” a főszolgabíró (polgármester) vagy sürgős esetben az előjáróság kötelességévé teszi a szükséges számú lakosoknak

az oltáshoz való kirendelését és az oltás irányítását, illetve felügyeletét.

Ott, ahol a vadállomány túlságos elszaporodása a felújítások és az erdősítések sikerét veszélyezteti és a tulajdonos, illetve a vadászatra jogosult a megfelelő intézkedéseket a „T” előírásai szerint nem foganatosítja, az erdőrendészeti hatóság (albizottság) a vadállomány apasztásáról is intézkedhet.

A káros rovarok és élősvívek fellépésének és elterjedésének megakadályozása érdekében a szükséges munkákat, a anyag tulajdonos helyett és költségére az erdőrendészeti hatóság (albizottság) rendelete alapján az erdőfelügyelőség hajtja végre. Ha a veszély országos, az állam költségén való elhárításáról az erdőigazgatóság gondoskodik. Ilyenkor térítés ellenében a szükséges kézi és igás munkaerőt a községi előljáróság (polgármester) bocsátja rendelkezésre.

Ugyancsak az erdők fenntartása körébe vonhatók a „T”-nek a termőképességükben jelentékenyen leromlott területek közérdekből való befásítására vonatkozó rendelkezései.

Ezek a területek rendszerint a helytelen gazdálkodás vagy a túlhajtott használat következtében romlottak le. Legnagyobb részük eredetileg is erdőtalaj volt, megjavításuk is csak az eredeti állapot helyreállításával érhető el. A helyreállítás részben műszaki munkából, részben fásításból áll. Mivel a velejáró költségek a tulajdonos vagyoni erejét lényegesen meghaladják, a megjavítás pedig közérdek is, az állam részben közvetlenül, részben közvetve siet a tulajdonos támogatására.

A szükséges műszaki és talajkötési munkákat feltétlenül az állam végzi, a fásításhoz szükséges cseme-

téket ingyen vagy legfeljebb a költségek megtérítése ellenében bocsátja a fásításra kötelezett birtokos rendelkezésére. Azonkívül az állam az erdészeti igazgatás szerveivel a területek hatósági kijelölését, az erdőtelepítési tervek elkészítését és jóváhagyását, a kijelölt területek állam-erdészeti kezelését, a munkálatok szakszerű vezetését és irányítását a teljes és sikeres befejezésig díjmentesen végzeteti. Az erdősítések költségeit az állam előlegezheti, visszafizetésükre halasztást adhat, sőt méltányos esetekben visszafizetésüket el is engedheti.

Kötelezi továbbá a „T“ a községet (várost), hogy a saját határában elrendelt munkálatokat nyersanyaggal, csemetével, csemetekerthez szükséges terület rendelkezésre bocsátásával, térítés ellenében fuvarral és kézi munkaerővel támogassa és a terület őrzéséről is gondoskodik.

Ugyanilyen kedvezmény illeti a gyógy- és üdülőhelyek védővöében lévő silány legelők vagy egyéb gyenge termőtalajú területek beerdősítőit is.

Az erdők fenntartása és védelme érdekében a nehezebb viszonyok között fekvő vagy rendes jövedelmétől a „T“ valamely korlátozó intézkedése folytán átmenetileg vagy véglegesen megfosztott erdő tulajdonosát még egyéb kedvezményekben is részesíti. Így a véderdőket és a természetvédelmi területeket, amíg utánuk a jövedelem a korlátozás miatt kisebb, megfelelő adómérséklés illeti. A közérdekből befásítandó és az 1923:XIX. tc. alapján megtelepített erdők a főhasználat, a legelőgazdaságra berendezett erdők pedig a legeltetés megkezdéséig adómentesek. Az elemi csapások által okozott károk miatt is adómérséklésnek vagy elengedésnek van helye. Azonkívül 30 évig adómentesség illeti az önként, nem erdő-

területen telepített erdő tulajdonosát, feltéve, hogy ezen terület törzskönyvezéséhez is hozzájárul. Az ilyen erdő-sítést az állam még *díjtalan vagy kedvezményes áru cse-meték kiutalásával* is támogatja.

Az adómentesség, vagy mérséklés *a földadóra és járulékaira terjed ki*. A kedvezményt a földművelésügyi miniszter által megállapított feltételek mellett a pénzügy-miniszter adja meg.

Az általánosságban bevezetett üzemtervi kötelezett-séggel kapcsolatban az államerdészeti kezelés alatt álló és a „T” életbelépésekor 300 k. holdat meg nem haladó erdőbirtokok üzemtervének elkészítése az állam köteles-sége, egyébként az üzemtervet a tulajdonos saját költsé-gén köteles elkészíttetni. Ha a tulajdonos ezen kötelessé-gének záros határidőn belül nem tesz eleget, költségére az üzemtervet a földművelésügyi miniszter rendeletére az erdőigazgatóság készítteti el.

Az erdőgazdasági szakszemélyzettartás kötelezettsé-gén azáltal könnyít a „T”, hogy lehetővé teszi bármily kiterjedésű, sőt még a 3.000 k. holdnál nagyobb és így önálló erdőmérnök tartására kötelezett magán erdőbirto-kosnak is, hogy erdejét államerdészeti kezelésbe adja és ezáltal a szakértelmet kívánó erdőmérnöki munkákat az állami szakközegekkel végeztesse el.

(Az 1240/1942. M. E. sz. rendelet átmenetileg, 1947. évi március hó 7-ig bezárólag, a 3.000 k. holdas határt 5.000 k. holdra emelte fel.)

Az államerdészeti kezelés elsősorban azoknak a kis-terjedelmű erdőknek szakszerű irányítását és vezetését biztosítja, amelyek külön szakértő személyzet alkalmazá-sának terhét nem bírják el. A kezelés kétféle: egyszerű

és kiterjedtebb. Az egyszerűvel járó állami feladatokat (az irányítást és vezetést) és a tulajdonosok által természetben nyújtandó szolgáltatásokat (anyag, szerszám, munka, fuvarerő, stb.) a „T” részletesen leírja, a kiterjedtebbnél az irányítás és vezetésen kívül, külön megállapodás alapján az erdőgazdasági munkák végrehajtását, továbbá az anyag- és pénzkezelést is az állam vállalja.

A kisebb erdőgazdasági és műszaki munkák (erdőgazdasági segédszolgálat) törvényhatóságunkint közös elvégzésére a birtokosok érdekében a „T” közös erdészeti segédszolgálati szervezet fenntartását rendelte el. E teendőket végző kerületi alerdészek (főerdőőrök, erdőőrök) a szervezetet fenntartó tulajdonosok alkalmazottai, bár azokat az erdőfelügyelőség meghallgatásával az albizottság alkalmazza. Az alkalmazottak szolgálati szabályait a földművelésügyi miniszter által jóváhagyott szabályzat állapítja meg.

Az államerdészet feladatai közé tartoznak továbbá az állam tulajdonában lévő úgynevezett kincstári erdők kezelése is.

Bár ezeknél az üzemeknél az állam mintegy magán-erdőgazda tevékenykedik, ez a gazdálkodás mégsem vonható ki az erdészeti közigatás köréből, sőt az állami erdőigazgatás legfontosabb része, mert helyes vezetésük és fenntartásuk közérdekű.

A kincstári erdők kezelésénél elsősorban szintén a pénzügyi szempontok az irányadók, mégis ezeknek az üzemeknek mintagazdaságoknak kell lenniök és mintegy irányítaniok kell az okszerű erdőgazdálkodást. A kincstári erdőgazdaságokban az összes gazdasági és műszaki munka házikezelésben folyik és a belterjes gazdálkodást

szolgálják a fokozatosan kiépülő út- és vasúthálózatok, valamint a különféle üzemek (főleg fűrészek) is.

Az erdőgazdaság jövedelmezőségét olyan tényezők is befolyásolják, amelyeknek kialakulása a tulajdonostól független, ahol tehát a tulajdonos érdekében az államnak kell a jövedelmezőség előfeltételeit megteremtenie, illetve az akadályokat elhárítania.

Ezt célozza a „T“-nek is azon rendelkezése, amely az erdei *fatermékek kiszállíthatása* érdekében, az erdő tulajdonosának indokolt kérelmére kötelességévé teszi a községnek, hogy az erdőbirtok megközelítéséhez szükséges közös út létesítéséről és fenntartásáról az 1894:XII. tc. 36—40. §-ának megfelelő alkalmazása és az erdőrendészeti hatóság (albizottság) utasításainak követése mellett gondoskadjék.

Ide kell sorolni az államnak az erdei *termékek igazságos szétosztására és értékesítésére* vonatkozó adó-, forgalmi- és kereskedelempolitikai tevékenységét is. Ezeknek a feladatoknak megoldását azonban nem törvényen alapuló intézkedés, hanem a kormányzat mindenkori gazdaságpolitikája irányítja.

Végül, mivel a *természetvédelemmel kapcsolatos korlátozások* közérdekűek, az állam kártérítést nyújt a védetté nyilvánítással érintett ingatlan tulajdonosának. Sőt, ha határjeleket, kerítéseket, jelzőtáblákat, stb. kell a kijelölt területen felállítani és azt az érintett ingatlanok tulajdonosai nem vállalják, létesítésükről államköltségen a földművelésügyi miniszter gondoskodik. Kártérítést fizet továbbá az állam a természetvédelem alá vett barlang használati jogának a birtokostól való elvonása miatt is.

A természetvédelem tárgyairól, a természetvédelmi területekről és a tájvédelmi körzetekről törzskönyvet kell

vezetni. Erdőnek ilyen minőségét azonkívül az erdők törzskönyvében is fel kell tüntetni.

b) Rendészet.

Ebben a részben a „T“-nek azokat a rendelkezéseit ismertetjük, amelyek megvalósítását az állam az erdők tulajdonosától (tényleges birtokosától) követeli meg, ehhez esetleg erkölcsi és anyagi támogatást is nyújt, végrehajtásukat ellenőrzi, elmulasztásuk esetére megtorlást helyez kilátásba és indokolt esetben a jogellenes cselekvést vagy mulasztást meg is torolja.

A gazdálkodási rend, a gyakran előforduló *foglalások megakadályozása és a hatósági ellenőrzés megkönnyítése* céljából elrendeli a „T“ az erdők határainak állandóan jókarban tartását.

Az *erdőgazdálkodás általános szabályozása* céljából továbbá akként intézkedik, hogy minden erdőterületen a termőhelyi viszonyoknak alkalmas fafajokból álló faállományt a gazdasági célnak megfelelő sűrűségben állandóan fenn kell tartani, a gazdálkodást pedig úgy kell folytatni, hogy az erdő fennmaradását és a fahasználatok tartamosságát biztosítsa, a talaj termőerejét fenntartsa, sőt fokozza, a faállomány végül kellő ápolásban és védelemben részesüljön.

A *gazdálkodás részletes szabályait*, a törvényes rendelkezések korlátain belül a minden erdőről készítendő üzemterv tartalmazza, amelynek összeállításánál a közérdekű szabályok mellett a tulajdonos érdekeit is figyelembe kell venni.

Az erdőgazdálkodás ismertetett általános szabályain kívül *az erdők használatára is általános szabályokat állít fel a „T“*. Így az erdőben az üzemterv elkészítése előtt

legeltetni, az évi rendes fahasználatokat igénybe venni, bányát művelni, véderdőben fának tuskóit, gyökereit kiszedni, fát gyökerestől dönteni, almot szedni és zöldgallyat vágni csak ott szabad, ahol azt az erdőigazgatóság az üzemterv elkészítése előtt a „T“ általános irányelveinek figyelembe vételével megengedi. Az évi rendes fahasználat mértékét meghaladó rendkívüli fahasználatot korlátozott mértékben (5—10 évit) csak a földművelésügyi miniszter és csak igen kivételes esetekben engedélyezhet. Ezt a használatot fokozatosan meg kell takarítani. Az, aki erdőrendészeti úton 5 éven belül büntetve volt, megtakarítási vagy újraerdősítési kötelezettségének még nem felelt meg, rendkívüli fahasználati engedélyt nem kaphat.

Erdőgazdasági és szállítási berendezések céljára illetmény-földek, kertek, lakóházak és vadtenyésztés céljára az egész erdőnek csak bizonyos %-a vehető igénybe. Hapedig a szükség megszűnik, a területeket ismét be kell erdősíteni.

Erdőt más művelésre fogni csak rendkívüli gazdasági szükség és csak más művelési ágú csereterület felajánlása esetében engedheti meg a földművelésügyi miniszter, illetve az erdőigazgatóság. A faállomány kiirtását ilyen esetben is csak a csereterület sikeres beerdősítése után lehet megkezdeni. Az erdő területpótlás nélkül, valamint a véderdő csak a legkivételesebb esetekben írható ki. Az erdők törzskönyvében „Szabad erdő“-ként nyilvántartott erdő az erdőgazdasági művelés alól bármikor kivonható, de nyilvántartás végett ezt az erdőfelügyelőségnek előzetesen be kell jelenteni.

Módot nyújt továbbá a „T“ sík vagy enyhén dombos területen erdei váltógazdálkodásra is. Feltétele azonban, hogy előzőleg a mezőgazdasági területet sikeresen be kell

erdősíteni és azokat a területeket is, amelyeken az erdőgazdálkodás átmenetileg szünetel, erdőterületként kell nyilvántartani.

Az erdők fenntartása és hathatósabb védelme érdekében nem gyakorolhat, nem rendelhet el és nem tűrhet az erdőtulajdonos erdejében olyan műveletet, amely az erdő védelmi rendeltetésével ellenkezik, vagy termőtalanának, illetve falállományának ártana.

Így az erdők fenntartását veszélyeztető csapások között első helyen állanak az erdei tüzek. Ezek megelőzése érdekében tiltja a „T” az erdő szélétől számítva 100 méter távolságon belül a tűzrakást. Ezen belül is nyílt tűz csak az erdőtulajdonos vagy az erdészeti személyzet engedélyével rakható, de ilyenkor is csupán veszélytelen helyen.

Tiltja továbbá a „T” a veszélyes övön belül az égő gyufa, szivar, égő vagy tűzveszélyes tárgy eldobását, illetve kellően nem védett tűzveszélyes eszköz használatát.

Hapedig az erdőben a védelmi intézkedések ellenére is tűz támad, *továbbterjedésének megakadályozása érdekében* a „T” elrendeli, hogy az elhagyott tüzet mindenki köteles eloltani. Ha ezt nem tudná megtenni, vagy ha erdőéget észrevesz, avagy ilyen tudomására jut, köteles azt az útjába eső első ház lakóival közölni, azok pedig a tulajdonosnak, illetve hozzátartozóinak vagy alkalmazottainak tudomására hozni, vagy a legközelebbi községi előljáróságnak, főszolgabírónak, városokban a polgármesternek bejelenteni.

Ezek kötelesek az oltáshoz a lakosságot kirendelni, akik kötelesek az oltáshoz szükséges eszközökkel (csákány, kapa, fejsze) azonnal az égés helyére sietni, ott az

oltás vezetőjének rendelkezéseit minden munkabérré vagy jutalomra való igény nélkül teljesíteni.

Az oltás bevégzése után az égés helyét — legalább egy napig — kirendelt erdőőrökkel vagy községi (városi) lakosokkal őriztetni kell. Utóbbiért már díjazás is jár.

Ha a vadállomány az erdő fenntartását vagy felújítását veszélyezteti, az erdőrendészeti hatóság (albizottság) az erdőtulajdonost vagy a vadászatra jogosultat a vadállomány megfelelő apasztására kötelezheti.

A káros rovarok és élősvívi növények fellépését és elterjedését is köteles a tulajdonos akadályozni. Mulasztása esetén erre az erdőrendészeti hatóság (albizottság) kötelezheti. Méltányos esetben az erdőtulajdonos az írtáshoz az Országos Erdéi Alapból segílyt kaphat.

Az erdei faállományok minőségi védelme és nemesítése érdekében a földművelésügyi miniszter a famagvak és csemeték gyűjtését és forgalomba hozatalát az országos erdőgazdasági közérdeknek megfelelően korlátozhatja.

Végül, ha valamely vidéken az erdei lopások túlságosan elszaporodnak, a „T” felhatalmazza az albizottságot, hogy a veszélyeztetett körzeten belül az erdei termékek eladását és szállítását igazolvány-kényszerhez kösse. Az igazolványt a tulajdonos vagy az erdő kezelőse állítja ki és a községi előljáráóság láttamozza.

Ugyancsak erdőfenntartási és erdővédelmi érdekeket kíván szolgálni a „T” rendelkezésének azon csoportja, amely bizonyos területeknek közérdekből való befásítása iránt intézkedik. E szerint közérdekből kell erdőt telepíteni azokon a területeken, amelyek elkopárosodás, vízmosás vagy homokfúvás következtében, vagy más okból termőképességükben jelentékenyen megromlottak vagy

leromlóban vannak; amelyek a fásítás védelmi célból szükséges; avagy az 1913:X. tc. hatálya alá eső közös legelő részein, melyeknek beerdősítése legelőjavítás végett vagy egyéb legelőgazdasági érdekből szükséges. Ide tartoznak végül még azok az *erdőtelepítések és gazdasági fásítások* is, amelyek a nagy magyar Alföldön kötelezők. Itt is elsősorban a mezőgazdasági művelésre alkalmatlan vagy kevésbé alkalmas területeket kell beerdősíteni, ezt túlmenően azonban figyelemmel kell lenni az erdők arányosabb elosztására is.

Azokon a területeken, amelyek megfelelő mezőgazdasági művelettel is megjavíthatók, a tulajdonos kérésére az erdőtelepítés mellőzhető. Ha azonban a tulajdonos vállalt kötelezettségének záros határidőn belül nem tesz eleget, az erdőtelepítést itt is azonnal el kell rendelni.

A közérdekből befásításra kijelölt területeken az erdősítési munkálatok a tulajdonost, az egyéb műszaki és talajkötési munkálatok pedig az államot terhelik. A műszaki munkálatokhoz szükséges nyersanyagokat, — ha azokkal fölösleges mennyiségben rendelkezik — nemcsak az érdekelt, hanem a szomszédos ingatlantulajdonosok is önköltségi áron kötelesek az államnak átengedni, azonkívül kötelesek ezen anyagoknak a területükön való átszállítását, raktározását, illetve feldolgozását is megengedni. Az ebből eredő károkért azonban az érdekelttől, illetve a munkát végzőtől kártérítés követelhető. A létesített művek saját költségén való fenntartása minden körülmények között már az érdekelt tulajdonost, a védelmi célokra létesített munkálatok költségei pedig — az előnyök arányában — az előnyeit élvező ingatlantulajdonosokat terhelik.

A hanyag tulajdonos állami támogatásban nem részesül.

A siker érdekében az állam az erdősítésre kijelölt területeket kisajátíthatja, sőt azt a jogot a törvényhatóságnak, községnek vagy erdőbirtokossági társulatnak javára is engedélyezheti. Önkéntes felajánlás esetén a tulajdonos a betelepítéstől számított tíz-húsz éven belül visszaváltási jogot is biztosíthat magának.

A közérdekből kijelölt terület határait meg kell jelölni, a határjeleket állandóan fenn kell tartani. A területekről készült és jóváhagyott erdőtelepítési terv üzemtervet pótol, a telepítés befejezése után pedig üzemtervet kell készíteni, amelynek jóváhagyásával az erdőtelepítési terv hatályát veszti.

Külön intézkedik a „T” a gyógy- és üdülőhelyek védővében lévő silány legelők vagy egyéb gyenge termőtalajú területek kötelező beerdősítéséről.

A siker érdekében ezek is a közérdekű erdőtelepítésre kijelölt területekkel egyenlő elbánásban és kedvezményben részesülnek.

Okszerű erdőgazdálkodás csak nagyobb erdőingatlanon folytatható. Ennek szem előtt tartásával a „T” az erdők megosztását hatósági engedélyhez köti és ezzel módot ad a hatóságnak, hogy az erdőgazdasági közérdeket sértő elaprózódást megakadályozza. A megengedhető megosztás esetében pedig a megosztás célszerűbb keresztülvitelét a felülbírált és a szükséghez képest módosított tervezet által biztosítja.

A „T” rendelkezései szerint a területileg összefüggő erdőt tulajdonátrubázással kapcsolatban a természetben megosztani csak a földművelésügyi miniszter, illetve az erdőigazgatóság előzetes engedélye alapján és

az általa jóváhagyott terv szerint lehet. A megosztásra szánt részeket úgy kell kihasítani, hogy mindenik részen önállóan is okszerű erdőgazdálkodást lehessen folytatni. Az engedély feltételekhez is köthető és meg is tagadható, kivéve, ha a megosztás közérdekű célt szolgál (pl. közcélú gyógyintézet, menedékház, kilátó vagy cserkész tábor) vagy a tulajdonosnak lakóház építésére szükséges.

Ezeket a rendelkezéseket akkor is alkalmazni kell, ha a megosztás árverés útján történik.

A hatóságok és hatósági közegek kötelesek a tudomásukra jutott erdőmegosztásokról az erdőfelügyelőséget azonnal értesíteni.

Az erdőingatlanok forgalmáról az 1936:XXVI. tc. a telepítési törvény akként intézkedik, hogy a mezőgazdasági ingatlanokra vonatkozó rendelkezéseket az erdőkre is kiterjeszti azzal a különbséggel, hogy megállapítja, mely esetekben nincsen helye állami elővásárlási jog gyakorlásának és mely esetben kell engedély erdő vásárlásához, illetve haszonbérbe vételéhez. Ezek a rendelkezések tulajdonképpen azt célozzák, hogy erdő csak olyanok kezébe kerülhessen, akik az erdők fenntartása és okszerű használata tekintetében a törvényes követelményeknek meg tudnak felelni.

Módot nyújt a „T” továbbá arra is, hogyha az okszerű gazdálkodást valamilyen *szolgalmi jog vagy tulajdoni korlátozás terheli*, a tulajdonos kérelmére a földművelésügyi miniszter a jogosítvány *megváltását elrendelhesse* és a kártérítés módját is megállapíthassa. Újabb ilyen jogosítványok csak a földművelésügyi miniszter hozzájárulásával engedélyezhetők.

Lehetővé teszi még a „T” az erdőbe ékelődő és 10 k.

holdnál kisebb területeknek az erdőtulajdonos javára való kisajátítását is. Az ehhez szükséges jogot a földművelésügyi miniszter adja meg.

Az okszerű erdőgazdálkodás érdekében a „T” minden erdőre az üzemtervi kezelés kötelezettségét írja elő. Az üzemtervet minden erdőtulajdonos saját költségén köteles elkészíttetni, kivéve az államrendészeti kezelés alatt álló és a „T” hatályba léptekor 300 k. holdat meg nem haladó erdők üzemtervét, amelyeket az állam készíteti el. Ha a tulajdonos kötelezettségének nem tesz eleget, költségére az üzemtervet a földművelésügyi miniszter rendeletére az erdőigazgatóság készítteti el.

Az erdőgazdaságok szakszerű irányításának és kezelésének biztosítása érdekében a „T” a nagy- és kisközségek, a különféle legeltetési társulatok és erdőbirtokossági társulattá alakulásra kötelezett közösségek erdejének kötelező államrendészeti kezelésbe adását rendeli el. Az egyéb jogi személyek erdeit, ha kis terjedelmük miatt a birtokosuk külön erdőmérnököt nem alkalmaz, hasonló kötelezettség terheli. — A magán erdőtulajdonosok, ha erdejük 3.000 k. holdnál több, külön erdőmérnök tartására kötelezettek, de erdejük államerdészeti kezelésbe vételét szintén kérhetik. Az 500—3.000 k. holdas erdőtulajdonos, ha külön erdőmérnököt nem alkalmaz, vagy erdejét államerdészeti kezelésbe nem adja, köteles erdőmérnök állandó szaktanácsát igénybe venni, vagy közös erdőmérnök tartására társulni. Az 500 k. holdon aluli erdőtulajdonos ezen a téren nincs megkötve.

(Az 1240/1942. M. E. sz. rendelet átmenetileg, 1947. évi március hó 7-ig bezárólag, a 3.000 k. holdas birtokhatárt 5.000 k. holdra emelte fel.)

Az államerdészeti kezelés mindazon tennivalókra kiterjed, amelyeknek teljesítéséhez erdészeti szakképzettség szükséges. Ezeknek a teendőknek ellátásáért az erdőtulajdonosok k. holdankint és jövedelmezőségi osztályonként megállapított erdőkezelési járulékot fizetnek. A kiterjedtebb államerdészeti kezelésért előzetes megállapodás alapján még külön szolgáltatás is jár. A közérdekű erdőtelepítésre kijelölt területeket a legeltetési társulatok és erdőgazdasági közösségek erdeit *kezelési járulék nem terheli*, a véderdők és természetvédelmi területek után pedig a járulék részben vagy kivételes indokok alapján egészben is *elengedhető*.

Az államerdészeti igazgatás teendőinek jelentős részét az államerdészeti kezelés alatt álló erdőkben a szakteendőknek az államerdészeti szervekkel való ellátása alkotja. Ezek az erdők túlnyomórészt a történeti eredetű úrbéres birtokosságok és a nemesi közbirtokosságok, valamint egyéb hatósági rendelkezéssel közös erdőhasználatra kötelezett közösségek erdeiből állnak. A közösségekkel való érintkezés megkönnyítése és a rendelkezéseknek általuk való végrehajtása végett rendelte el a „T” erdőbirtokossági társulattá való szervezkedésüket. Egyben elrendelte azt is, hogy szervezkedésre kötelezett közösségeknek először ideiglenes elnököt kell kiküldeni, majd alakuló közgyűlést kell tartani. Az alakuló közgyűlés feladata az ideiglenes elnök által összeállított és a közös erdőben illetőséggel (arányrészrel) bíró tulajdonos társaknak, mint a megalkotandó erdőbirtokossági társulat tagjainak névjegyzékét és az erdőbirtokossági társulat alapszabályát letárgyalni. A névjegyzék és alapszabály összeállítására a „T” részletesen rendelkezik. A névjegyzék

az albizottság állapítja meg, az alapszabályt pedig a földművelésügyi miniszter hagyja jóvá. Ennek megtörténte után az ideiglenes elnök a végleges megalkulásra közgyűlést hív össze, mely az erdőbirtokossági társulat elnökét és intéző szerveit megválasztja és a többi szükséges intézkedéseket is megteszi. Ezzel az ideiglenes elnök megbízatása meg is szűnik.

Az erdőbirtokossági társulat annak a határozatnak közzétételétől kezdve, amellyel a földművelésügyi miniszter az alapszabályokat jóváhagyta, jogképes. Innen kezdve a „T“ korlátai között jogokat szerezhet és kötelezettségeket vállalhat, pert indíthat és perbe fogható.

Részletesen szabályozza továbbá a „T“ a közös erdő telekkönyvezését, elidegenítését, a használati illetőségek átruházását, a használati jogot, a fa- és egyéb erdei termékek felosztását, illetve az értékesítésénél követendő eljárást, a használati díjak kivetését és szedését, a közös munkák lerovását, a kiadások fedezését, bevételek felhasználását, a társulat megszűnésének eseteit, a feloszlást és a felszámolás körül követendő eljárást.

A társulat fontosabb ügyeiben az általános szerv, a társulati közgyűlés dönt. E mellett működő kisebb létszámú testület: a választmány. Azonkívül vannak még a társulatnak tisztviselői is, így az elnök, pénztárnok, erdőgazda, jegyző, stb. Mind a közgyűlés, mind a választmány és előljárók jogait és kötelezéseit a „T“, illetve annak rendelkezései alapján készült társulati alapszabály írja elő. A társulati tagok vagyonát (illetőségét) és az ehhez igazodó szavazati és használati jogot pedig a társulati névjegyzékben tartják nyilván.

Az erdőbirtokossági társulatokhoz hasonlóak az

erdőgazdasági közösségek. Ezeknek megalakításával a „T” a túlságosan elaprózódott erdők okszerű kezelését kívánja biztosítani. Intézkedései szerint az egyenkint 10 k. holdnál nem nagyobb kiterjedésű, egymással határos vagy egymáshoz közel eső erdők tulajdonosai kérelmet terjeszthetnek elő, erdőgazdasági közösség alakítására. A tulajdonosok kérelmére azonban a 10 k. holdnál nagyobb erdők is közösségbe vonhatók.

Az erdőgazdasági közösségek megalakulása és szervezete hasonló az erdőbirtokossági társulatokéhoz.

Az erdőgazdasági közösségbe foglalt erdőket a „T” alkalmazása szempontjából egységes erdőbirtoknak kell tekinteni és államerdészeti kezelésbe kell venni.

A kisebb erdőgazdasági és műszaki munkákat (*erdőgazdasági segédszolgálatot*) a „T” szerint az *al-erdészek* (főerdőőrök, erdőőrök) végzik. Ilyen képzettségű alkalmazottat az 1.000 k. holdon felüli erdőtulajdonos minden körülmények között köteles tartani, az 500 és 1.000 k. hold közötti pedig, ha erdeje államerdészeti kezelésben van és külön alerdészt nem alkalmaz, köteles a *közös erdészeti segédszolgálati szervezetbe* belépni. Ezt a szervezetet, a szervezetbe tartozó erdőtulajdonosok tartják fenn. Az ilyen kerületi alerdészeket (főerdőőröket, erdőőröket) az erdőfelügyelőség meghallgatásával az albizottság alkalmazza, de nem törvényhatósági, hanem a szervezetet fenntartó erdőtulajdonosok alkalmazottai. A közös erdészeti segédszolgálati szervezet fenntartása érdekében a tulajdonosok k. holdankint és jövedelemezőségi osztályonként ugyancsak *járulékot* fizetnek.

Erdejének *őriztetéséről* minden tulajdonosnak *erdőkerülő*k tartása útján magának kell gondoskodnia.

A kisebb erdőtulajdonosok érdekében azonban itt is lehetővé teszi a „T” az *erdőkerülő tartására való társulást*.

Az erdőgazdasági személyzet legkisebb létszámát és az alkalmazás egyéb feltételeit az üzemterv, azt megelőzően pedig az erdőrendészeti hatóság (erdőigazgatóság) állapítja meg.

A „T” az alkalmazott erdőmérnököktől és a segédszolgálatra alkalmazott alerdészekről (főerdőőrök- és erdőőröktől) szakképesítést, általában pedig az összes erdőgazdasági alkalmazottaktól bizonyos kort és feddhetetlen előéletet kíván.

Az erdőmérnök alkalmazottak a gazdasági albizottság elnöke, a többiek pedig a főszolgabíró (polgármester, kerületi elöljáró) előtt szolgálatba lépésükkor *hatósági esküt* tesznek. A hatósági esküt tett erdőgazdasági alkalmazottak szolgálatukban *közbiztonsági közegek*, ebben a minőségükben lőfegyvert viselhetnek, amely fegyver minden adó- és illetékmentes. Jogaikat, illetve kötelességeiket a földművelésügyi és belügyminiszter által egyetértve kiadott *szabályzat* állapítja meg.

Az erdészeti szakszervek munkájának megkönnyítése végett a tulajdonos köteles megengedni, hogy a hatósági kiküldöttek az erdőket és más ingatlanokat is előzetes értesítés mellett — sürgős esetben a nélkül — bejárhassák, köteles azonkívül az állami erdőfelügyelet és ellenőrzés céljára adatokat rendelkezésére bocsátani és a szükséges szóbeli felvilágosításokat megadni.

A „T” eddig ismerteletű rendelkezései az erdők fenn tartását kívánják biztosítani. A következőkben tárgyalás alá kerülő intézkedésekkel a „T” az *erdő jövedelmezőségét kívánja fokozni* azáltal, hogy segítséget nyújt a rossz vagy esetleg más birtokának bekapcsolása nélkül megkö-

zelíthetetlen helyen fekvő erdő tulajdonosának, illetve az ilyen helyről került erdei termék tulajdonosának vagy szállítójának, hogy az erdei termékeket az erdőből olyan esetekben is elszállíthassa, amikor az elszállítás nehézségekbe ütköznék, sőt esetleg lehetetlenné is válnék. Tekintettel arra, hogy az erdőből való elszállítás szárazon vagy vízen történhet, a „T” vonatkozó rendelkezései is ennek megfelelően vannak csoportosítva.

A szárazon való szállításhoz akkor nyújt segítséget a „T”, amikor az erdei termékek termelési helyének nincsen megfelelő összekötő útja a piacokhoz, illetve a legközelebbi közforgalmi szállító berendezésekhez.

A segítségnyújtás abban áll, hogy *erdőrendészeti hatóság (albizottság) engedélyt adhat arra, hogy az erdei terméket nyilvános közlekedésre nem szolgáló területen is átszállíthassák*, szükség esetében erre a célra másnak a *magánútját, szállító berendezéseit*, valamint az átszállítandó erdei termékek rakodására és feldolgozására szükséges *földterületeket is használhassák*. Az idegen terület vagy szállító berendezés tulajdonosa, a rendelkezés alapján, a használatot túrni köteles. Az átszállítás engedélyezésének feltétele, hogy megfelelő irányban haladó út, alkalmas víziút, közforgamú vasút vagy másféle közforgalmú szállítási berendezés hiánya miatt, vagy egyáltalában nem vagy csupán az elérhető haszonnal arányban nem álló nagy költséggel lehessen az erdei terméket elszállítani.

Természetesen az engedély csak akkor adható meg, ha a *szállítás* tűrésére kötelezett elfogadható feltételek mellett ajánlatot nem tett. Továbbá az is természetes, hogy a hatóságnak nemcsak a tervezett szállítás lebonyolítására, hanem a használati díj fizetésére, biztosíték letételére és a kártalanításra nézve is intézkednie kell.

A vízi szállítás lehetővé tételénél ugyanaz a cél, mint a szárazföldi szállításnál. Általános szabály, hogy azokon a vizeken, amelyekben a tutajozás vízi művek segélye nélkül a „T” életbe lépése előtt is gyakorlatban volt, azután is szabad és csak a vízrendőri szabályokat kell betartani. Egyébként a tutajozáshoz és faúsztatáshoz is a hatóság előzetes engedélye szükséges, de a hajózható vizeken a faúsztatás nem engedélyezhető.

Az engedély megadásánál különösen szabályozni kell, ha többen szállítanak — a sorrendet, a leszállítható mennyiséget, a szállítással érintett vagy már meglévő vízi művek és egyéb építmények létesítését, szükségyszerű átalakítását, illetve fenntartását, az engedélyek időtartamát, a kezdéssel és befejezéssel kapcsolatos teendőket, az esetleges károk megtérítésének módját, biztosítékot, stb. — A szállításhoz szükséges vízmenti területekre kisajátítási jog is engedélyezhető.

Mint teljesen új rendelkezés került a természetvédelem a „T”-be. Ennek a túlnyomólag rendészeti intézkedéseket tartalmazó feladatkörnek az erdészeti igazgatás körébe való bekapcsolása azért indokolt, mert a védelemre szoruló ritkaságok legnagyobbbrészt erdőterületen fekszenek, sőt legtöbb esetben magának az erdőnek részei.

A természetvédelem tárgyai azok a helyek és a természetnek azok az alakulatai, melyekhez történelmi vagy természeti emlékek fűződnek, továbbá azok a ritka alakulatok, amelyek tudományos szempontból vagy különlegességüknél fogva értékesek; a természetélvezet vagy testedés szempontjából különösen becses szép tájrészek, sőt egész tájak is; a kipusztulás veszélyével szemben oltalomra érdemes vadon tenyésző állat- és növényfajok és ezeknek az állatoknak részére nélkülözhetetlen források

és patakok vize. A megóváshoz szükséges rész: a *természetvédelmi terület*, a védelem alá vont egész tájak területe: a *tájp védelmi körzet*. A *természetvédelem célja* a védelem alá vont tárgyaknak eredeti épségben való fenntartása, illetve az élőlények zavartalan továbbtenyésztésének biztosítása.

A cél érdekében *tilos* a védett tárgyakat elpusztítani, megrongálni, vagy azoknak eredeti állapotát megváltoztatni, a védett fajhoz tartozó állatot vagy növényt elpusztítani vagy tenyésztésében zavarni, bántalmazni, elfogni, fogságban tartani, ily növényt a földtől elválasztani. *Ez a közvetlen védelem*. A *közvetett védelem* pedig abból áll, hogy a védelem alatt lévő élettelen tárgyak környezetét is védjük, illetve a védelem alatt lévő élőlényeknek zavartalan továbbtenyésztését biztosítjuk.

Mivel pedig a *barlangok feltárása* különös szakértelemet és körültekintést követel, a „T” ezeknek feltárását is korlátozza.

Szabályozza továbbá a védetté nyilvánítás eljárását, az esetleges kártérítés módját és az ezzel kapcsolatos ki-sajátítási jogot.

Ide kapcsolódik továbbá az *üdülőforgalom szabályozása* is, amelynek szempontjából az újabb rendelkezésig itt biztosítja a „T” a korábbi *turistautak használatát*.

Az eddigiekben ismertetett erdőrendészeti intézkedések megtartása csak akkor remélhető, ha az *ellentétes magatartást a törvény büntetendő cselekménynek minősíti*.

Az erdészeti területén a közrendet sértő vagy veszélyeztető *büntetendő cselekményeket* és mulasztásokat a „T” két csoportra osztja: erdőrendészeti áthágásokra és erdei kihágásokra.

Erdőrendészeti áthágást követ el az erdő, a természetvédelmi terület, gazdasági fásítás és az erdőhöz tartozó egyéb területek tulajdonosa vagy a tulajdonosi jogokat gyakorló haszonbérelő, haszonélvező, favásárló, stb., nemkülönben az erdőbirtokossági társulati közegek, erdei termékeket szállítók, általában tehát a jogosítottak által, hogy az erdészeti jogszabályokban és az erdőrendészeti hatósági rendelkezésekben előírt kötelezettségeknek nem felelnek meg.

Az erdőrendészeti áthágások *büntetése* elzárásra át nem változtatható rendbírság jellegű pénzbírság. A pénzbírságon kívül az elmarasztaltat az eljárási költségek és legeltetéssel elkövetett erdőrendészeti áthágásnál a hájtópénz megfizetésére, valamint az áthágás hátrányos következményeinek megszüntetésére vagy megelőzésére is *kötelezni lehet*.

Az erdőrendészeti áthágással *másnak okozott kár* megtérítését polgári per útján lehet követelni.

Az erdőrendészeti áthágás *büntethetősége* az elkövetésének napjától számított *két év alatt évül el*. A mulasztással elkövetett erdőrendészeti áthágás mindaddig büntethető, míg a mulasztás nincsen pótolva.

A hatósági közegek *kötelesek* a tudomásukra jutott erdőrendészeti áthágásokat vagy a községi előljárásnál, vagy a főszolgabírónál, a m. kir. rendőrség működési területén pedig a rendőrkapitányságnál vagy a m. kir. erdőfelügyelőségnél *feljelenteni*. Ugyanez a köteleesség terhelj a hatóságilag felesketett erdészeti alkalmazottakat és vadőröket is, de csak azokra az erdőrendészeti áthágásokra nézve, melyeknek elkövetéséért nem a szolgálatadójuk a felelős.

Az erdőrendészeti áthágást *hivatalból kell megindí-*

tani, elbírálása az erdőrendészeti hatóság (elsőfokon az albizottság, a közigazgatási kirendeltség vezetője, másodfokon a földművelésügyi miniszter) *hatáskörébe tartozik.*

A *tényállás tisztázására* a főszolgabíró (rendőrkapitány) szükség esetén a helyszínen is *tárgyalást tart.*

A terhelt a tárgyaláson ügyvéddel is képviseltetheti magát és tanúit, valamint — saját költségére — erdőmérnök szakértőjét is magával viheti.

Ha terhelt a tárgyalás megtartása előtt legalább nyolc nappal írásban bejelenti, hogy *a vád alaposágát elismeri* és a tárgyalás megtartását nem kívánja, *a tárgyalás megtartását mellőzni kell.*

A tárgyaláson a vádat és *a vád bizonyítékait* a m. kir. erdőfelügyelőség kiküldöttje terjeszti elő.

Az elsőfokú határozat ellen 15 napon belül *jogorvoslattal* lehet élni.

Az erdőrendészeti áthágás miatt indított eljárásban benyújtott összes *beadványok illetékmentesek.*

Erdei kihágást az követ el, aki más erdejében vagy az erdővel egy tekintet alá eső ingatlanán, természetvédelmi területén, gazdasági fásításaiban az ott található növényzetet, fatermékeket vagy egyéb termékeket és anyagokat eltulajdonítja, megrongálja, a tulajdonosnak bármilyen módon kárt okoz, vagy ha nem is okoz kárt, de tiltott cselekedettel vagy kötelességmulasztással a fennálló törvényes rend ellen vét.

A véderdőkben, természetvédelmi területen, közérdekből befásítandó területen és az alföldi fásításokban elkövetett erdei kihágás miatt *az eljárást hivatalból kell megindítani.* Minden más esetben *az eljárásnak csak a sértett feljelentése alapján van helye.*

A fentiekben ismertetett cselekmények vagy mulasztások csak *akkor minősülnek erdei kihágásnak*, ha az ellopott dolog értéke vagy az okozott kár összege a 100.— pengőt nem haladja meg. Ezen az értékhatáron felül a cselekmény vagy mulasztás a büntetőtörvényekbe ütköző vétség, illetve bűntett.

Annak a kiszámításánál, hogy az ellopott dolog értéke vagy az okozott kár összege a 100.— pengőt meghaladja-e vagy sem, az elsőfokú erdőrendészeti hatóság (az albizottság, a közigazgatási kirendeltség vezetője) által megállapított „Erdei árszabályzat” adatait kell alkalmazni.

Az erdei kihágásokat 1-től 600.— pengőig terjedhető pénzbüntetéssel büntetik, melyet behajthatatlanság esetén 30 napig terjedhető elzárásra lehet átváltoztatni.

A kihágás miatt elítéltet a pénzbüntetésen felül az okozott kár, legeltetési kihágásnál a hajtópénz és az eljárás során esetleg felmerült eljárási költségek megfizetésére is kötelezni lehet.

Ha valaki *kényszer helyzetben kénytelen erdei kihágást elkövetni* és ezt az erdészeti személyzetnek vagy a községi előljáróságnak 24 órán belül bejelenti, *nem büntethető*, de kártérítésre, hajtópénz és eljárási költség megfizetésére ilyen esetben is kötelezni kell.

Az erdei kihágás az elkövetés napjától számított két év alatt *évül el*. A magánindítványra üldözendő erdei kihágásoknál azonban a *feljelentést* a kihágási cselekmény és a tettes személyének tudomásra jutásától számított *három hónap alatt meg kell tenni*, mert különben a büntetőigény elenyészik.

Hivatalból üldözendő erdei kihágásoknál az *eljárást bárkinek feljelentése alapján meg kell indítani*, hatósági

közegek pedig *kötelesek* a hivatali hatáskörükben tudomásukra jutott ilyen kihágásokat haladéktalanul *feljelenteni*. Ugyanez a kötelessége a hatóságilag felesketett erdészeti alkalmazottaknak és a vadőröknek is, de csak azokra a hivatalból üldözött erdei kihágásokra nézve, amelyeknek elkövetéséért nem a szolgálatadójuk a felelős. Minden *más esetben* az eljárás csak akkor indul meg, ha az arra *jogosult* (sértett erdőtulajdonos, törvényes képviselő, sértett erdőmérnöke, meghatalmazottja, államerdészeti kezelésben lévő erdőnél a kezelő erdőmérnök) *indítványt terjeszt elő*.

Erdei kihágás miatt *az eljárás* — a már tárgyaltnak megfelelően — *a rendőri büntetőbíráskodás hatáskörébe tartozik*.

Az elsőfokú rendőri büntetőbíróság a terhelt ellen, előzetes tárgyalás nélkül, *büntetőparancsot* is kibocsáthat.

A magánindítványra üldözendő erdei kihágásoknál a magánvádra jogosult *vádját* csak az elsőfokú ítélet kihirdetéséig *ejtheti el*.

A sértett, a magánvádló és a terhelt az erdei kihágásnál magát meghatalmazottal is képviseltetheti.

A *bizonyítékokat* a tárgyaláson kell felvenni. *Ha a sértett* a tárgyalásról *elmarad*, olybá veszik, mintha vádját elejtette volna. *Ha terhelt marad* igazolatlanul *távol*, a *tárgyalást* távollétében is *meg lehet tartani*.

A *fellebbvitel* határideje 15 nap.

Az erdei kihágási eljárásban benyújtott összes *beadványok*, ideértve a jogorvoslati beadványt is, *illetékmentesek*.

TARTALOMJEGYZÉK

	Oldal
Előszó	3
Forrásmunkák	4
Bevezetés	5
I. Az erdészeti igazgatás szervezete	11
A) Állami szervek	12
B) Önkormányzati szervek	18
C) Társadalmi szervek	21
II. Az erdészeti közigazgatás	22
a) Igazgatás	22
b) Rendészet	29
Táblázatok	

I. Az erdészeti igazgatás szervezete.

A) Állami szervek:

1. Az államerdészeti igazgatásban résztvevő államerdészeti hatóságok és szakszervek:

földművelésügyi miniszter,
erdőigazgatóság,
erdőfelügyelőség, (erdőfelügyelőségi kirend.),
erdőhivatal.

2. Az államerdészeti igazgatásban résztvevő állami, de nem erdészeti hatóságok:

minisztérium,
belügyminiszter,
pénzügyminiszter,
igazságügyminiszter,
honvédelmi miniszter,
vallás- és közoktatásügyi miniszter,
kereskedelmi miniszter.

3. Az államerdészeti igazgatásban résztvevő állami, de nem erdészeti szakszervek:

gazdasági felügyelőség,
kulturmérnöki hivatal,
folyammérnöki hivatal,
államépítészeti hivatal,
bányahatóság (kapitányság).

4. Az államerdészeti igazgatásban résztvevő bíróságok:

közigazgatási bíróság,
kir. bíróságok.

5. Az erdészeti büntetőszervek:

az erdőrendészeti áthágásoknál I. fokon a törvényhatóság közigazgatási bizottságának gazdasági albizottsága (önkormányzati szerv), II. fokon a földművelésügyi miniszter;

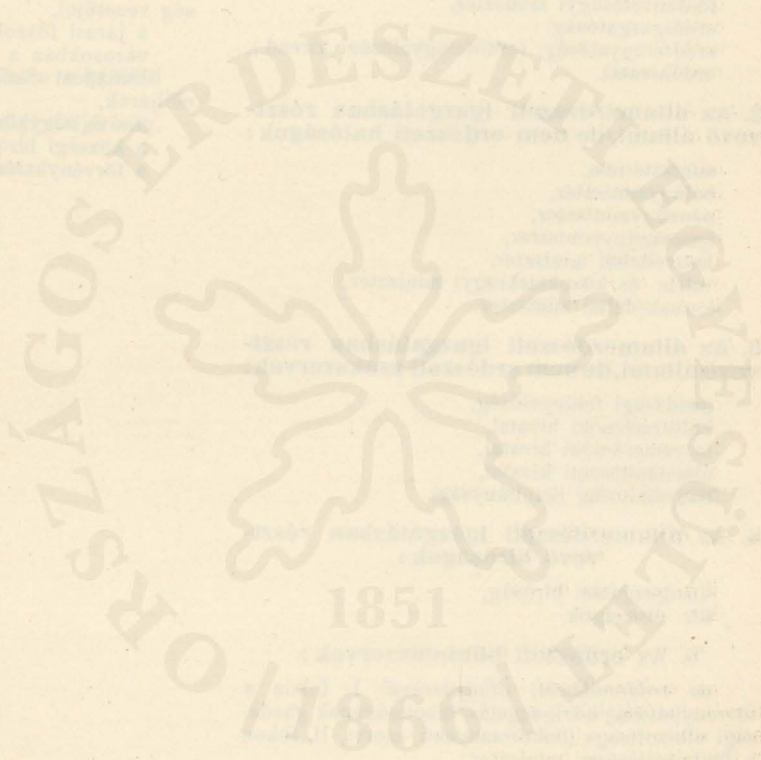
az erdei kihágásoknál kis- és nagyközségekben a községi bíróság is, I. fokon a főszolgabíró, II. fokon pedig az alispán (önkormányzati szervek); városokban I. fokon a m. kir. rendőrkapitányság, II. fokon ugyanott a m. kir. rendőrség budapesti, illetve vidéki főkapitánya; III. fokon a belügyminisztériumban szervezett Kihágási Tanács.

B) Önkormányzati szervek:

a törvényhatóság közigazgatási bizottságának gazdasági albizottsága,
a törvényhatóság első tisztviselője, az alispán (a kárpátaljai területen a közigazgatási kirendeltség vezetője),
a járási főszolgabíró,
városokban a polgármester,
Budapest Székesfőváros területén a kerületi előljárók,
kis- és nagyközségekben a községi előljáróság,
a községi bíróság,
a törvényhatóság tisztii ügyésze.

C. Társadalmi szervek:

Országos Erdőgazdasági Tanács,
Országos Természetvédelmi Tanács,
Országos Erdészeti Egyesület.

II. Az erdészeti közigazgatás.

A) Erdészeti szakigazgatás szervei:

II. fok: földművelésügyi miniszter

I. fok: erdőigazgatóság

erdőfelügyelőség

erdőfelügyelőségi
kirendeltség

erdőhivatal

B) Erdőrendészeti hatóságok:

II. fok: földművelésügyi miniszter

I. fok: erdőigazgatóság

törvényhatóság köz-
igazgatási bizottsá-
gának gazdasági
albizottsága

C) Büntető hatóságok:

1. Erdőrendészeti áthágások.

II. fok: földművelésügyi miniszter

I. fok: törvényhatóság közigazgatási bizottságá-
nak gazdasági albizottsága

2. Erdei kihágások.

III. fok: belügyminisztériumban szervezett
Kihágási Tanács

II. fok: alispán
(közigazgatási
kirendeltség
vezetője)

m. kir.
rendőrség
budapesti főkapitánya vidéki

I. fok: főszolgabíró

m. kir.
kerületi városi
rendőrkapitányság

községi bíróság

